ปศุสัตว์อินทรีย์และแนวทางการตรวจรับรอง

จากกระแสรักสุขภาพ และความใส่ใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ทำให้ผู้คนต่างหันมาสนใจแนวทางการบริโภคตามวิธีธรรมชาติบำบัดกันมากขึ้น ความต้องการบริโภคอาหารอินทรีย์ขยายตัวมากขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ เกษตรอินทรีย์เป็นตลาดสินค้าเฉพาะกลุ่ม และยังมีข้อจำกัดในการผลิต ซึ่งไม่สามารถผลิตในลักษณะเกษตรกรรมขนาดใหญ่ได้ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญในการรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักเกษตรให้เป็นที่เชื่อถือในระดับสากล จะเป็นโอกาสอันดีของประเทศไทยในการขยายตลาดสินค้าอาหารอินทรีย์ไปยังต่างประเทศได้มากขึ้น และช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารของไทย ต่อไป

เกษตรอินทรีย์ มีหลักการในด้านการจัดการระบบฟาร์ม ที่เน้นความสำคัญในความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อนำทรัพยากรภายในฟาร์มมาใช้ประโยชน์ มากกว่านำปัจจัยการผลิตจากภาคนอกมาใช้ เป็นระบบการจัดการฟาร์มที่ไม่ก่อผลกระทบเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม งดเว้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มาจากสารเคมี สารสังเคราะห์ ยารักษาโรค สารกัมมันตภาพรังสี ไม่ใช้พันธุ์สัตว์และพืชที่มาจากการดัดแปลงพันธุกรรม ในการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ มีหลักการดังนี้

1. พัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสานที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์ รักษาความสมดุลของระบบนิเวศท้องถิ่น และความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ป่า เช่น ป่า พุ่มไม้ แนวรั้วธรรมชาติ หนองน้ำ ต้องอยู่บนพื้นฐานการเกื้อกูลกันของดิน พืช และสัตว์ (มิติด้านนิเวศวิทยา)

2. พัฒนาระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองในเรื่องอินทรียวัตถุและธาตุอาหารภายในฟาร์ม ฟื้นฟูและรักษาความสมดุลของดินและคุณภาพน้ำด้วยอินทรียวัตถุอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ทรัพยากรในฟาร์มมาหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (มิติด้านนิเวศวิทยา)

3. ป้องกันและหลีกเลี่ยงการทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยวและแปรรูปที่เป็นธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน กระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (มิติด้านนิเวศวิทยา)

4. ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์ โดยให้ความสำคัญกับความต้องการทางสรีระของร่างกายและพฤติกรรมสัตว์ สัตว์กินพืชต้องมีแปลงหญ้าแทะเล็ม สัตว์อื่นต้องมีพื้นที่กลางแจ้งออกกำลัง จำนวนปศุสัตว์ต้องพอเหมาะกับพื้นที่ คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากพืชในฟาร์ม ป้องกันการแทะเล็มที่มากเกินไป จัดให้มีอาหารอินทรีย์ที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ หลีกเลี่ยงการใช้ผลพลอยได้จากสัตว์เป็นอาหารสัตว์ (มิติด้านความเป็นธรรม)

5. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ตลอดกระบวนการผลิต แปรรูปและเก็บรักษา มุ่งเน้นการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ รักษาสุขภาพสัตว์ ป้องกันโรค ลดความเครียด (มิติด้านสุขภาพ)

6. รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แปรรูป หากเลี้ยงสัตว์อินทรีย์และไม่อินทรีย์ในพื้นที่เดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตแบบคู่ขนานต้องแยกระบบการผลิตอย่างชัดเจน ป้องกันการปนเปื้อน ที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ (มิติด้านสุขภาพ)

7. ผลิตผลและผลิตภัณฑ์ต้องไม่มาจาก GMO ผลิตภัณฑ์และส่วนประกอบต้องไม่ผ่านการฉายรังสี (มิติด้านการดูแลเอาใจใส่)

8. การจัดการผลิตสัตว์ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค (มิติด้านความเป็นธรรม)

ขอบข่ายการรับรองปศุสัตว์อินทรีย์ มีทั้งหมด 7 ขอบข่าย ตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

1. ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์
2. ระบบการผลิตผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อินทรีย์
3. ระบบการผลิตผึ้งอินทรีย์
4. ระบบการผลิตผลิตภัณฑ์ผึ้งอินทรีย์
5. ระบบการผลิตพืชอาหารสัตว์อินทรีย์
6. ระบบการผลิตพืชอาหารสัตว์สำเร็จรูปอินทรีย์
7. ระบบการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์

การตรวจรับรองของเกษตรอินทรีย์ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การตรวจโดยผู้ประกอบการ First – party certification

กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต มีระบบตรวจประเมินกันเองภายในกลุ่ม ซึ่งจะใช้ระบบชุมชนรับรองระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems (PGS)) เป็นระบบการรับรองคุณภาพที่มุ่งเน้นการรับประกันคุณภาพในท้องถิ่น โดยการรับรองเกษตรกรผู้ผลิตขึ้นอยู่กับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความไว้วางใจ สังคมเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนความรู้ ระบบชุมชนรับรองนี้เริ่มขึ้นโดยสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า IFOAM Organic International กับหน่วยงานระหว่างประเทศ และองค์กรท้องถิ่นอีกหลายแห่ง ซึ่งเห็นร่วมกันว่า ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานอิสระจากภายนอกนั้น ไม่ได้เหมาะกับเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อขยายในท้องถิ่น เพราะมีข้อกำหนดที่ค่อนข้างเข้มงวด ทำให้การตรวจรับรองทำได้ค่อนข้างยาก ดังนั้น จึงได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบที่สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตและชุมชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบกันเอง เหมาะกับเกษตรกรรายย่อย ทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาตลอดจนประเทศที่พัฒนาแล้ว

องค์ประกอบและรูปแบบ

องค์ประกอบสำคัญของระบบชุมชนรับรอง PGS คือ

1. วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) ระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคในหลักการพื้นฐานของระบบชุมชนรับรองซึ่งการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการก็ได้

2. การมีส่วนร่วม (participatory) ของผู้ที่สนใจในการบริโภคและการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์จากระบบนี้ หลักการและมาตรฐานการผลิตเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้ผลิต ที่ปรึกษา ผู้บริโภค) ซึ่งทำให้ระบบมีความน่าเชื่อถือ เพราะการมีส่วนร่วมนี้

3. ความโปร่งใส่ (transparency) ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ถึงกลไก และกระบวนการในการตรวจรับรองทั้งหมด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจำเป็นต้องรู้รายละเอียดทุกอย่างเท่ากัน และในขณะเดียวกันก็ต้องมีการปกป้องข้อมูลที่อาจจะเป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า

4. ความเชื่อมั่นต่อกัน (trust) ระบบชุมชนรับรองตั้งอยู่บนฐานความเชื่อว่าเราสามารถเชื่อถือเกษตรกรได้ และการใช้กลไกควบคุมทางสังคม/วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้

5. กระบวนการเรียนรู้ (learning process) ระบบชุมชนรับรองไม่ใช่มีเป้าหมายเพียงเพื่อให้การรับรองผลผลิตและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนและเกษตรอินทรีย์

6. ความเชื่อมโยงในแนวราบ (horizontality) ที่เป็นการแบ่งปันอำนาจและความรับผิดชอบของผู้คนที่เกี่ยวข้องไม่ใช่เป็นเรื่องของคนเพียง 2 -3 คน เท่านั้น

ลักษณะรูปแบบสำคัญของระบบชุมชนรับรอง คือ

1. มาตรฐานและข้อกำหนดถูกพัฒนาขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (norms conceived by the stakeholders)

2. มีฐานจากองค์กรรากหญ้า (grassroots organization)

3. เหมาะกับการเกษตรของเกษตรกรรายย่อย (is appropriate to smallholder agriculture)

4. มีหลักการและระบบคุณค่า (principles and values) ที่มีเป้าหมายในการยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวเกษตรกรและส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

5. มีเอกสารที่อธิบายระบบการบริหารจัดการและขั้นตอนการทำงาน (documented management systems and procedures) ซึ่งควรกำหนดให้เกษตรกรต้องจัดทำเอกสารข้อมูลเท่าที่จำเป็นจริง ๆ แต่ระบบชุมชนรับรอง ควรมีระบบการบันทึกที่แสดงให้เห็นได้ว่าเกษตรกรได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จริง

6. มีกลไกในการยืนยันการปฏิบัติตามมาตรฐานของเกษตรกร (mechanisms to verify farmer's compliance)

7. มีกลไกในการสนับสนุนเกษตรกร (mechanisms for supporting farmers) เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้จริง

2. การตรวจรับรองโดยผู้ซื้อ Second – party Certification

เพื่อใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้า ผู้ซื้อกำหนดให้ผู้จัดหาสินค้าปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบว่าผู้จัดหาสินค้าให้ปฏิบัติตามมาตรฐานจริง

3. การตรวจโดยหน่วยงานอิสระ (Third – party certification)

เป็นการตรวจโดยองค์กรภายนอก ซึ่งไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจโดยหน่วยรับรอง (Certification Body : CB) ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ตรวจสอบว่าผู้ผลิตมีกระบวนการผลิตเป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐาน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมประมง สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM)

ข้อแตกต่างระหว่างระบบ Participatory Guarantee Systems และ Third – party certification

Participatory Guarantee Systems (PGS)	Third – party certification
- ใช้กับเกษตรกรผู้ผลิตรายย่อยเท่านั้น - ตรวจกระบวนการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ - ผู้มีส่วนร่วมตรวจประเมินประจำปี - ตรวจเยี่ยมฟาร์มสม่ำเสมอตลอดปี อันเป็นการควบคุมทางสังคม พร้อมกับให้การปรึกษาและเสนอข้อแนะนำ - มีการจัดการเอกสารรายงานผลการตรวจประเมิน - เกษตรกรมีส่วนร่วม - ค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองต่ำ	- ใช้กับเกษตรกรรายย่อยและรายยได้ - ตรวจกระบวนการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ - ห้ามให้คำปรึกษา - ตรวจประเมินฟาร์มปีละครั้ง - มีการจัดการเอกสารรายงานผลการตรวจประเมิน - เกษตรกรไม่มีส่วนร่วม - ค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองสูง

ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเสี่ยงของเกษตรอินทรีย์ไทย

ปัจจัยสนับสนุน

◘ **กระแสรักสุขภาพเป็นส่วนกระตุ้นสำคัญที่ส่งผลให้ความต้องการสินค้าอาหารอินทรีย์ในตลาดโลกโตเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี จากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป** เนื่องจากคนหันมาใส่ใจในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพมากขึ้น แม้สินค้าอาหารอินทรีย์จะมีราคาจำหน่ายสูงกว่าราคาสินค้าเกษตรโดยทั่วไป และปริมาณการผลิตยังไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคที่ขยายตัวสูง ขณะเดียวกันตลาดสินค้าอาหารเกษตรอินทรีย์ทั่วโลกยังมีสัดส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 2 ของตลาดผลิตภัณฑ์อาหารทั้งหมดของโลก จึงอาจกล่าวได้ว่าตลาดการค้าเกษตรอินทรีย์ยังเปิดกว้างได้อีกมาก

◘ **เกษตรอินทรีย์ของไทยกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระยะเริ่มต้นไปสู่การพัฒนามากขึ้น** แต่เดิมการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ของไทยยังคงมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ไม่ซับซ้อน แต่ขณะนี้การทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยกำลังเข้าสู่ระยะแห่งการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่มีความเป็นสากลมากขึ้น ทำให้เกษตรกรต้องใช้เวลาในการปรับตัวและพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มาก อย่างไรก็ตามการทำเกษตรอินทรีย์ของไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากระบบผลิตเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางเดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งผลิต

สินค้าเพื่อตอบสนองตลาดเฉพาะกลุ่ม แต่ขณะนี้เริ่มหันไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ขนาดใหญ่ในลักษณะเป็น mass product โดยนักลงทุนรายใหญ่มากขึ้น

◘ ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนเกษตรอินทรีย์ชัดเจน ทั้งนี้ไทยซึ่งเป็นประเทศเขตร้อนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมาก ขณะเดียวกันองค์ความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมาได้รับการพัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันภาครัฐบาลเองโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง ทำให้มีการร่วมกันวางยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล ตลอดจนดำเนินการร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์เพื่อให้ไทยสามารถสร้างรายได้จากการส่งออกสินค้าอาหารได้มากขึ้น

ปัจจัยเสี่ยง

แม้มีปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทยในอนาคตหลายประการดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่เกษตรอินทรีย์ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลัก 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการผลิตเนื่องจากการผลิตเกษตรอินทรีย์ยังเป็นการผลิตในลักษณะขนาดเล็ก เกษตรกรยังไม่สามารถผลิตในระดับใหญ่ได้ และการทำเกษตรอินทรีย์มีความเสี่ยงจากความเสียหายของผลผลิตสูงกว่าเนื่องจากการไม่ใช้สารเคมี ทำให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำและมีต้นทุนการผลิตสูง ส่งผลให้ปริมาณสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ออกสู่ตลาดน้อย ส่วนปัจจัยที่สองคือ ปัญหาด้านการตลาด สำหรับตลาดในประเทศยังคงมีกลุ่มผู้บริโภคจำกัด เนื่องจากสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังมีราคาสูง ขณะเดียวกันประชาชนเองก็ยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ไม่มากเท่าที่ควรสำหรับตลาดส่งออกไทยยังคงเผชิญอุปสรรคสำคัญ คือ ปัญหาการผลิตให้ได้มาตรฐานตามแนวทางการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่ยอมรับตามหลักสากล ทั้งนี้สามารถแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของประเด็นดังกล่าวออกเป็น

◘ ปัญหาการยกระดับสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ปัจจุบันมีความแตกต่างกันของมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ในแต่ละประเทศ ทั้งมาตรฐานการผลิต การตรวจสอบสินค้า และมาตรฐานการติดฉลากผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ดังนั้นจึงมีความพยายามในการสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นระบบเดียวกันและมีความเป็นสากลมากขึ้น โดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ซึ่งเป็นองค์กรที่รับรองระบบงาน (Accreditation) สร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Tracibility) เพื่อให้สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก สำหรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของต่างประเทศที่บังคับใช้มีทั้งมาตรฐาน EU Regulation 2092/91 ของสหภาพยุโรปมาตรฐาน NOP (National Organic Program) ของสหรัฐฯ และมาตรฐาน JAS (Japanese Associate Standard) ของญี่ปุ่น ซึ่งกำหนดขึ้นตามมาตรฐาน CODEX และมาตรฐาน IFOAM Basic Standard สำหรับภาครัฐ

ได้วางแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้มติ ครม. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2551 เห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์แห่งชาติฉบับที่ 1 ปี 2551 – 2554 โดยวางยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทุกระดับอย่างเป็นเอกภาพโดยการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีมติ ครม. เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560 เห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ.2560-2564 เป็นแผนฉบับที่ 2 หลังจากแผนที่ 1 สิ้นสุดไปตั้งแต่ปี 2554 โดยในแผนใหม่นี้มีวิสัยทัศน์ให้ “ประเทศไทยเป็นผู้นำในระดับภูมิภาคด้านการผลิต การบริโภค การค้าสินค้าและการบริการเกษตรอินทรีย์ ที่มีความยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล”

◘ **ปัญหาขาดการพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge) ของเกษตรกรและผู้บริโภค** การรณรงค์ส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เกษตรกรและผู้บริโภคทั่วไปให้ตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตและการบริโภคอาหารอินทรีย์อย่างเพียงพอ ดังนั้นแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวจึงควรเร่งส่งเสริมประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกหลักมาตรฐานสากล รวมทั้งเร่งส่งเสริมให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ซึ่งจะช่วยผลักดันการขยายการส่งออกของไทยต่อไป

◘ **โครงสร้างพื้นฐานการทำเกษตรกรรมแบบเดิมเป็นอุปสรรคต่อระบบเกษตรอินทรีย์** โครงสร้างการใช้ที่ดิน (Land Use) แบบเดิม ทำให้ความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุดิบต้นทางในการแปรรูปอาหารมีมาก และการควบคุมเป็นไปได้ยากลำบาก หากมีพื้นที่เพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมี ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดการปนเปื้อนสูง สำหรับทางออกที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ควรวางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการผลิตเกษตรอินทรีย์โดยการแบ่งเขตพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) ให้ชัดเจนเพื่อให้ง่ายแก่การควบคุมและดูแลมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์

◘ **ปริมาณผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังน้อย ราคาสูง สินค้าไม่หลากหลายทำให้ผู้บริโภคยังจำกัดเฉพาะกลุ่ม** การทำเกษตรอินทรีย์มีข้อจำกัดในการผลิตซึ่งเกษตรกรยังไม่สามารถผลิตในระดับเกษตรกรรมขนาดใหญ่ได้ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง และผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าการเพาะปลูกโดยวิธีปกติที่มีการใช้สารเคมี เนื่องจากผลผลิตมีแนวโน้มจะเสียหายได้ง่ายกว่า อีกทั้งการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ต้องดูแลเอาใจใส่และต้องใช้แรงงานในการดูแลมาก ทำให้ปริมาณสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่เกษตรกรยังมีการผลิตอาหารอินทรีย์เพียงไม่กี่ชนิด และสินค้าเกษตรอินทรีย์มีข้อจำกัด เนื่องจากมีราคาสูงกว่าสินค้าเกษตรโดยทั่วไป ร้อยละ 20 – 30 ทำให้ตลาดยังคงจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีกำลังซื้อค่อนข้างสูง ขณะที่แนวโน้มการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ซึ่งมีความต้องการมากกว่าอุปทานการผลิต ดังนั้น แนวทางออกของปัญหาดังกล่าวคือ การเร่งขยายพื้นที่เพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ให้กว้างขวางขึ้น และ

ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งภาครัฐและเอกชนควรเร่งส่งเสริมการผลิตสินค้าตามความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายมากขึ้น และมีระบบการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ และหากสามารถทำได้ก็จะ

ส่งผลดีทั้งต่อเกษตรกรเองและผู้บริโภค ทำให้มีมาตรฐานความปลอดภัยในการทำเกษตรกรรมตลอดจนมีสุขอนามัยในการบริโภคดีขึ้นด้วย

เรียบเรียงโดย

สัตวแพทย์หญิงธนิดา หรินทรานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

สัตวแพทย์หญิงฉันทนี บูรณะไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบคุณภาพเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์

สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์